

WEIDVOGELRESULTATEN 2009 TOTAAL

Inleiding

Ten opzichte weidevogelseizoen 2008 kunnen we constateren dat er onder de Kievit en de Scholekster in 2009 zich de grootste dalingen qua broedparen hebben voorgedaan.

Het aantal broedparen Kieviten in ons verenigingsgebied daalde met 5 % naar 423 broedparen. De daling onder het aantal broedparen Scholeksters was nog groter. De stand van deze soort daalde met 15 % naar 57 broedparen. De stand van het aantal broedparen Tureluur en Wulp bleef nagenoeg gelijk. Verheugen kunnen we ons in de onverwachte stijging van het aantal broedparen Grutto's. Het aantal broedparen hiervan steeg maar liefst met 30 % van 48 naar 62 broedparen. Debet hieraan zijn vooral de grotere aantallen Grutto's in Rossum (de Benneker) en Saasveld. De Benneker steekt met kop en schouders uit boven de andere gebieden binnen onze vereniging als het gaat om de aantallen Grutto's en Tureluurs. Het succes van dit gebied is vooral te danken aan boeren die ieder jaar bereid zijn om het maaien uit te stellen bij aanwezigheid van kuikens in hun graspercelen. Ook speelt natuurlijk de aanwezigheid van beheerovereenkomsten op graspercelen in dit gebied een heel belangrijke rol.

Oprichting Weidevogelkring Twente

Per 1 januari 2010 treedt het nieuwe Subsiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL) in werking als opvolger van Programma Beheer ((P)SAN en (P)SN). De subsidie voor weidevogelbeheer wordt beperkt tot de kerngebieden voor weidevogels en is alleen nog via een collectief beheerplan aan te vragen.

Dit houdt in dat er in aangewezen weidevogelgebieden gebiedsgericht gewerkt zal worden volgens een weidevogelbeheerplan. Hiervoor worden weidevogelkringen opgericht. De doelstelling van een weidevogelkring is om in de beheergebieden de samenwerking te stimuleren tussen de boeren, terreinbeheerders, vrijwilligers, jagers en Agrarische Natuur Verenigingen (ANV) zodat er een goed mozaïekbeheer van grasland ontstaat waarin weidevogels veilig kunnen broeden, foerageren en opgroeien.

In 2007 zijn er in Nederland 17 pilotprojecten gestart verdeeld over 9 provincies met gebieden die variëren van 180 tot 1600 ha. Evaluatie van deze piloten bracht naar voren dat er veel meer kuikens vliegvlug waren geworden t.o.v. de jaren ervoor zonder een gebiedsgerichte aanpak.

Vanwege dit succes wil de overheid deze gebiedgerichte aanpak opschalen naar 280.000 ha over heel Nederland. In Overijssel worden zoals het nu lijkt, het komend jaar minimaal 5 weidevogelkringen opgericht. Heel belangrijk voor het behoud van de weidevogels in Twente in het afgelopen jaar, waren dan ook de voorbereidingen voor het oprichten van een weidevogelkring Twente.

Voorafgaande aan de invoering van het nieuwe subsiestelsel heeft de provincie een concept voor een nieuw Natuurbeheerplan Overijssel 2010 geschreven. Onderdeel binnen deze nieuwe vorm van (agrarisch) natuurbeheer is ook weidevogelbeheer. De provincie heeft in haar nieuwe natuurbeheerplan de gebieden aanwezen, waarvoor collectief beheer voor weidevogels mogelijk is. Door het ontbreken van ingetekende weidevogelgebieden in Twente hebben verschillende weidevogelgroepen - gecoördineerd door onze vereniging - zienswijzen op dit plan ingediend.

Wat is mozaïekbeheer?

Het mozaïekbeheer wordt gezien als de reddingsmogelijkheid voor de weidevogels. Bij mozaïekbeheer maait men niet alles of een heel blok, maar brengt men variatie aan. De Grutto en andere weidevogels hebben voldoende afwisseling van gemaaid en ongemaaid grasland nodig om te broeden en jongen groot te brengen. Een essentieel kenmerk van een goed mozaïek is voldoende oppervlakte met lang gras van ongeveer 18 cm in de periode half mei tot half juni. Dit zogenaamde 'kuikenland' moet jonge vogels voldoende dekking en voedsel bieden om de kwetsbare periode tussen het uitkomen en het vliegvlug worden heelheids

Door het vroegtijdig indienen van de zienswijzen op het natuurbeheerplan Overijssel, is het onze vereniging nog gelukt om in de definitieve versie van het beheerplan, nieuwe gebieden op de kaart te krijgen waarin ook deelgenomen kan worden aan weidevogelbeheer.

Helaas zijn er in ons verenigingsgebied ook enkele "ruime jas"-gebieden afgevallen die vanaf 1 januari 2010 niet meer in aanmerking komen voor deze nieuwe vorm van weidevogelbeheer. Tot en met dit jaar hadden boeren in deze gebieden, bij aanvraag, nog recht op subsidie per gespaard legsel van grutto, wulp, tureluur.

In de loop van dit voorjaar werd duidelijk dat de provincie bij de aanwijzing van weidevogelbeheergebieden uitsluitend gefocust was op de gebieden in West Overijssel. Goede weidevogelgebieden in Twente dreigden buitenboord te vallen. Onze vereniging heeft het afgelopen jaar alles in het werk gesteld om deze ontwikkeling in Twente te keren.

Met ingang van 2010 kan een gebied alleen in aanmerking komen voor deelname aan SNL indien deze voldoet aan een bepaalde dichtheid van de kritische soorten weidevogels. Subsidie voor (agrarisch) natuurbeheer ter bescherming van weidevogels is in deze gebieden ook alleen nog maar mogelijk in combinatie met een collectief weidevogelbeheerplan. Dit beheerplan wordt opgesteld door een gebiedscoördinator. Het werk van de gebiedscoördinator is cruciaal voor de realisatie van het uit te voeren weidevogelbeheer. Als kenner van het gebied fungeert hij niet alleen als 'intermediair' tussen de provincie en boeren, maar hij is voor beide ook een belangrijke adviseur. Zijn missie is kort gezegd het weidevogelbeheer zo te coördineren dat er uiteindelijk meer jonge weidevogels vliegvlug worden. De coördinator komt in de meeste gevallen uit een ANV. Omdat we in Noordoost-Twente geen actieve ANV hebben heeft NPO (Natuurlijk Platteland Oost), als tussenoplossing, de beheerplannen in samenspraak met boeren, W(ild)B(eheer)E(enheid) en weidevogelvrijwilligers geschreven. Het is de bedoeling dat in Noordoost Twente in 2010 ook een ANV wordt opgericht die vervolgens deel uit zal maken van de Weidevogelkring Twente. De aansturing hiervan zal gebeuren door NPO.

Het eerste kievitseï 2009

Het eerste legsel werd gevonden op 15 maart

Om de noodzaak van weidevogelbescherming extra onder de aandacht te brengen en de veldwerkers te motiveren, is dit jaar voor het eerst het "Gouden kievitseï" uitgereikt aan degene die het eerste kievitseï vond. Deze eer viel dit jaar te beurt aan Hennie Lentferink. Hennie vond op zondag 15 maart in Fleringen het eerste kievitseï. Op dezelfde dag, een paar uur later, vond Johan Groote Punt in Rossum een kievitslegsel met 2 eieren. Een dag nadat in Fleringen en Rossum de eerste kievitslegsels gevonden waren kwam de melding, dat in Deurningen ook de eerste kievitseieren gevonden waren. Hier was Harry Koopman de gelukkige.

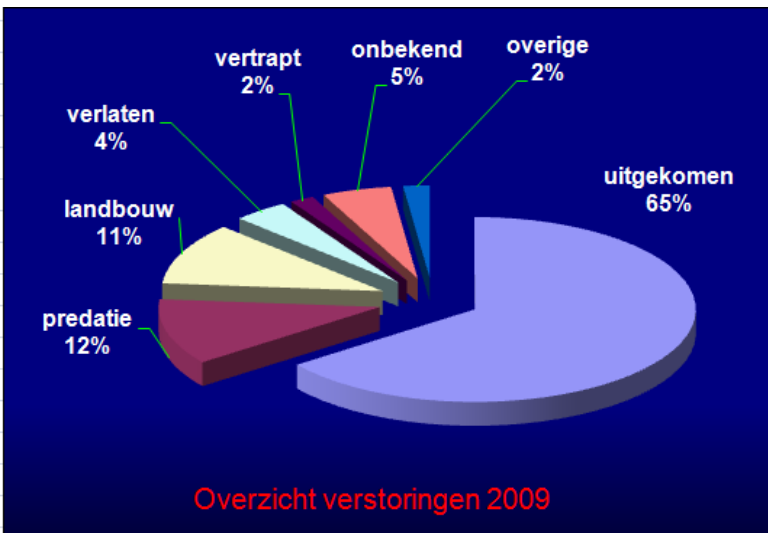
Weersomstandigheden

Net als 2007 en 2008 kende 2009 een droge periode in het broedseizoen. Maar minder dan in 2007 lijkt de droogte in april in 2009 gevolgen te hebben gehad voor de aantallen broedparen en nesten. Wel had het gevolgen voor de vroege kievietkuikens op het maïsland. Uitgekomen onder zeer droge omstandigheden zullen deze kuikens grote moeite hebben gehad met het vinden van voldoende insecten.

Eind april (Koninginnedag) werd er door de meeste boeren de eerste snede gras gemaaid. Enkele boeren hadden reeds een week eerder al hun eerste snede gras ingekuuld.

Begin mei begon het net op tijd te regenen zodat de volwassen vogels weer bij de regenwormen konden komen. Mei en juni waren redelijk warme maanden met op zijn tijd een regenbui, waardoor de insecten in het gras zich goed konden ontwikkelen en de nog aanwezige weidevogelpullen waarschijnlijk goed aan de kost konden komen.

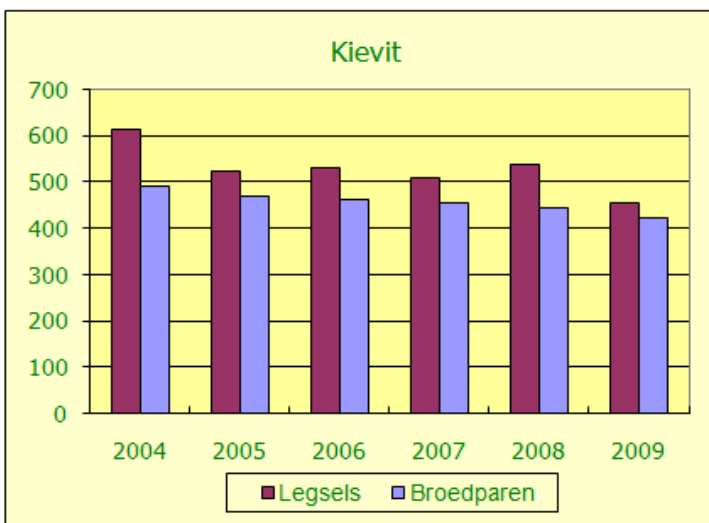
Uitkomstgegevens legsel

In 2009 werden door de veldwerkers totaal 563 legsels gevonden van weidevogels. Hiervan zijn 370 legsels uitgekomen. Opvallend het afgelopen jaar was de sterke teruggang van de predatie op het aantal legsels. Deze daalde in vergelijking met seizoen 2008 van 31% naar 12% in 2009. Dankzij de jarenlange inzet en medewerking van de diverse WBE's, in jaarlijks goed overleg met onze vereniging en binnen de wettelijke normen, zijn sommige predatoren in de weidevogelgebieden op een aanvaardbaar niveau teruggebracht. Het totale verstoringspercentage was met 35% ook lager dan vorig jaar. Inherent aan het lage

verstoringspercentage is het hoge uitkomstpercentage van 65%. Dit percentage is in geen jaren zo hoog geweest. Ondanks het hoge uitkomstpercentage is het aantal weidevogels dat vliegvlug is geworden, in de meeste kerkdorpen ver onder het aantal gebleven om handhaving van de weidevogelstand voor de toekomstige jaren op peil te houden.

Kievit

Wederom is het aantal broedparen kieviten ten opzichte van het jaar ervoor, gedaald. Waren in 2008 nog 443 broedparen aanwezig, dit jaar bleef de teller steken op 423. Dit betekende een afname van 5%. Het aantal gevonden legsels daalde van 537 naar 456 legsels wat resulteerde in een afname van 16%. Ondanks het hoge uitkomstpercentage zijn er maar weinig kuikens van de eerste kievitlegsels vliegvlug geworden. Want helaas viel ook dit jaar, het tijdstip van het uitkomen van het grootste gros van de kievitseieren, weer samen met de bewerkingen op het maïsland. Het is heel belangrijk dat de afname van de kieviten snel tot stilstand wordt gebracht. Vele weidevogels, zoals de grutto en

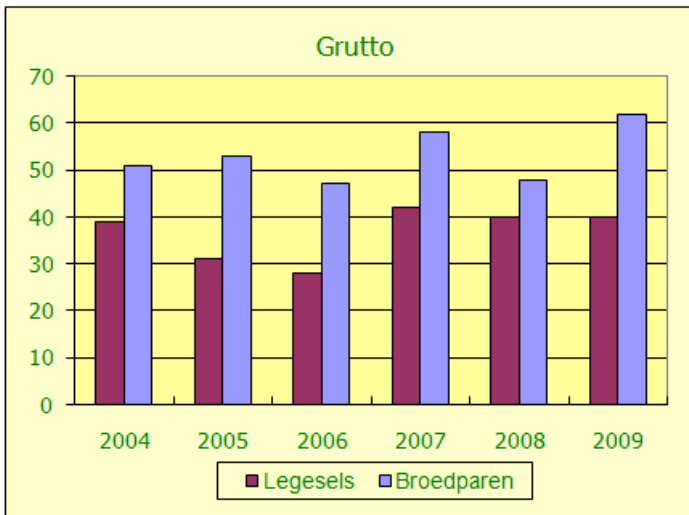
tureluur, profiteren namelijk van het felle verdedigen van het territorium door de kievit.

Hieronder een overzicht van de vinddatum en de gevonden legsels

14-19 maart	20-25 maart	26-31 maart	1-6 april	7-12 april	13-18 april	19-24 april
7	40	57	68	37	43	24

25-30 april	1-6 mei	7-12 mei	13-18 mei	19-24 mei	25-31 mei	1-5 juni	6-11 juni
35	50	15	30	23	9	7	2

Grutto

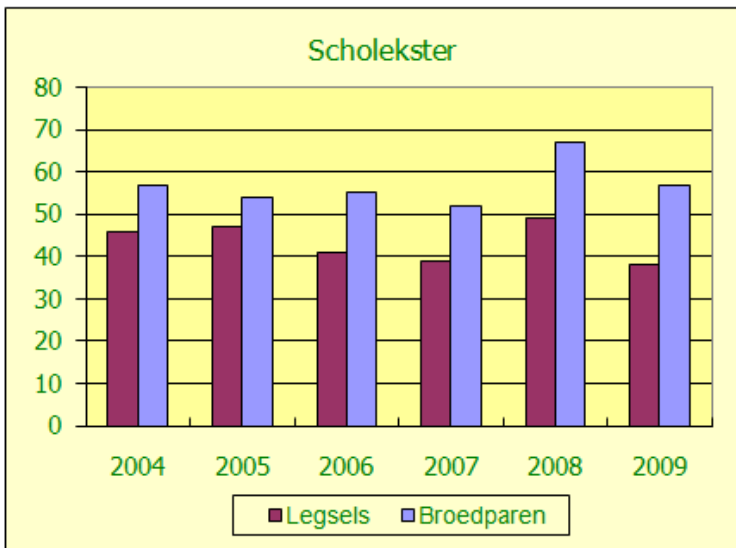
Na een dip in het aantal broedparen grutto's vorig jaar hebben, we dit jaar te maken met een toename van het aantal grutto's. Het aantal grutto's steeg maar met liefst 14 broedparen. Vooral de kerkdorpen Rossum en Saasveld waren hier debet aan. Getuige het aantal vliegvlugge gruttokuikens in Rossum (gebied de Benneker) is de verwachting dat hier het aantal broedparen de komende jaren stabiel zal blijven. Voor Saasveld moet gevreesd worden dat het aantal broedparen in de nabije toekomst naar beneden bijgesteld gaat worden omdat hier al jarenlang achtereen, nauwelijks gruttokuikens vliegvlug zijn worden. Eveneens geldt dit voor Agelo, Fleringen, Weerselo en is tevens een bevestiging van de algemene landelijke trend. Dit

wordt nog eens bevestigd door onderzoeken naar fitnesscorrelaties bij grutto's, verricht door de studenten van Rijksuniversiteit van Groningen in Friesland. Hieruit is gebleken, dat door toenemende vergrijzing onder de weidevogels, als gevolg van te weinig aanwas, met name de grutto een zeldzame broedvogel wordt.

Onderstaande tabel geeft weer dat de meeste grutto's vanaf half april volop aan het broeden waren

7-12 april	13-18 april	19-24 april	25-30 april	1-6 mei	7-12 mei	13-18 mei	19-24 Mei
2	9	12	2	4	2	1	1

Scholekster

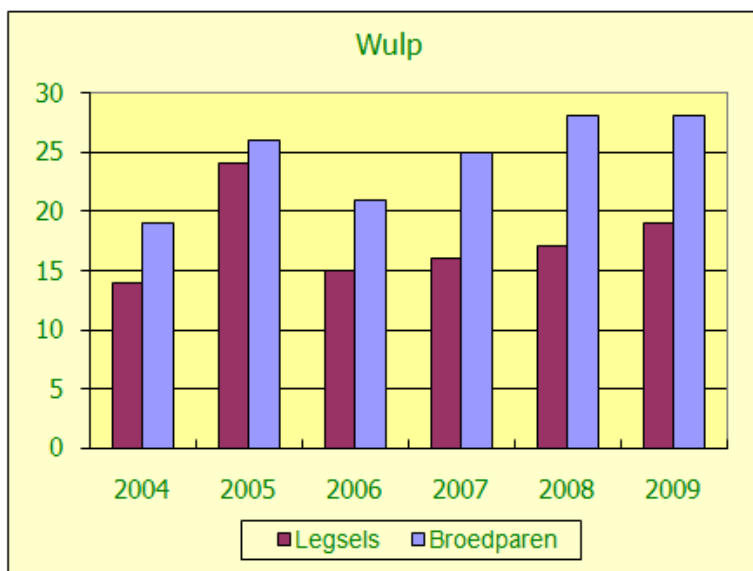

Dit jaar hebben we zowel letterlijk als figuurlijk een flinke veer moeten laten ten aanzien van de aantallen scholeksters. Hadden we vorig jaar (het jaar van de scholekster) nog 67 broedparen, dit jaar moesten we het doen met 57 broedparen. Ondanks dat de scholekster een vrij late broeder is en minimaal last heeft van de landbewerkingen, gaat het niet goed met deze soort. Doordat 8 van de 38 gevonden legesels werden verstoord kwam het uitkomstpercentage uit op 78 %. Het aantal kuikens dat vliegvlug werd is gezien het uitkomstpercentage zeer beperkt gebleven. Het is moeilijk om aan te geven wat hiervan de oorzaak is. Ook deze luidruchtige weidevogel heeft onze aandacht en hulp hard nodig.

Zoals de tabel weergeeft zijn de meeste legesels in de eerste week van mei gevonden

7-12 april	13-18 april	19-24 april	25-30 april	1-6 mei	7-12 mei	13-18 mei	19-24 mei	25-31 mei	1-5 juni
1	2	3	1	11	4	6	2	3	1

Wulp

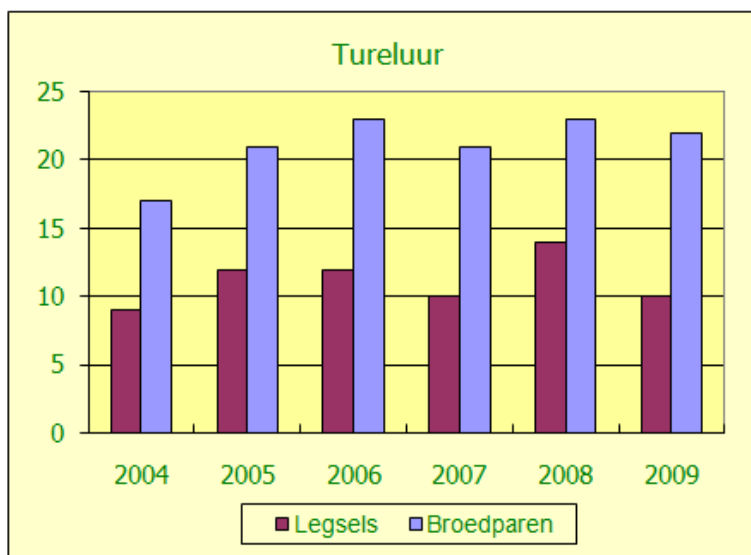

Gelukkig blijft het aantal broedparen van de wulp de laatste jaren weer wat stabiel. Ten opzichte van vorig jaar is de stand gelijk gebleven met het aantal van 28 broedparen. Ondanks dat het erg moeilijk is om te bepalen waar de ietwat stiekeme wulp zijn nest heeft, zijn er van de 28 broedparen toch nog 19 legsels gevonden. Een vindscore van 67 %. Het uitkomstpercentage kwam met 9 verstoringen uit op 52 %, wat helaas niet erg hoog is. Een mooi resultaat was er in Saasveld waar we minimaal 3 broedparen met grote kuikens telden.

In de tabel de vinddata van nesten. Van 3 nesten bleven de vinddata onvermeld

1-6 april	7-12 april	13-18 april	19-24 april	25-30 april	1-6 mei	7-12 mei	13-18 mei	19-24 mei
1	2	3	3	2	1	1	1	2

Tureluur

Het aantal broedparen tureluurs bleef dit jaar nagenoeg gelijk aan vorig jaar. Met 1 broedpaar minder kwamen we uit op 22 broedparen tureluurs.

Mede dankzij het grote aantal broedparen van de tureluur (17) in de Benneker en daarbij het jaarlijks vliegvlug worden van een behoorlijk aantal kuikens in dit gebied, blijft de tureluurstand aardig stabiel.

Behalve in Rossum treffen we de tureluur alleen nog aan in Fleringen (4 broedparen) en Weerselo (1 broedpaar). Omdat het nest van de tureluur moeilijk te vinden is en het niet altijd noodzakelijk is om het nest op te zoeken, werden 10 legsels gevonden.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gevonden legsels

19-24 april	25-30 april	1-6 mei	7-12 mei	13-18 mei
3	2	2	1	1